

PINSKI

JOULUKUU 2/2005

Krakovan-matkalle tulossa upea retkiohjelma

Sukuseuran ensi kesän Krakovan-matkalla tutustutaan kaupungin historialliseen keskustaän ja Wawelin linnaan. Pitemmät retket suuntautuvat Auschwitz-Birkenaun keskitysleirimuseoon ja Wieliczkan suolakaivoksille, jotka molemmat ovat UNESCO:n maailmanperintökohteita.

Krakova oli merkittävä keskieurooppalainen kaupunki jo 900-luvulla, jolloin sen läpi kulkivat Euroopan tärkeimmät kauppapolut. Puolan pääkaupunki siitä tuli vuonna 1038. Kaupunginmuuri rakennettiin 1200-luvun lopulla suojaksi turkkilaisia hyökkääjiä vastaan. Kuningas Kasimir III:n aikana 1300-luvulla Krakovasta tuli merkittävä kauppakaupunki sinne muuttaneiden juutalaisten ansiosta. Myös yliopisto perustettiin.

Puola ja Liettua muodostivat unionin vuonna 1386. Unioniaikaa kutsutaan Puolan historiassa ”kultaiseksi kaudeksi”. Valtaan nousi Jagellojen suku. Ruotsi-Suomen kuningatar Katarina Jagellonica, joka miehensä Juhanan kanssa piti jonkin aikaa

hovia Turun linnassakin, oli eräs tuon suvun jäsenistä. Juhana III:n ja Katarina Jagellonica pojan Sigismund I Vaasan hallituskaudella pääkaupunki vaihtui Krakovasta Varsovaksi.

Krakovalla oli toisessa maailmansodassa onnea, sillä sen monet rakennukset säilyivät tuhoutumattomina. Niinpä kaupungissa on useita mittamattoman arvokkaita nähtävyyksiä. Krakovassa on nykyisin noin kahdeksansataatuhatta asukasta ja se sijaitsee Veikseljoen varrella. Kaupungin puolankielinen nimi on Kraków.

Vanha kaupunki

Keskustori (Rynek Glówny) on vanhan kaupungin tunnetuin osa. Aukiolla sijaitsee vuosisatoja

jatkuu seuraavalla sivulla

sisältö

2

Pääkirjoitus

3

Sukuseura
tiedottaa
Syntyneet

4

Perukirja
kertoo kornetti
Albrecht Johan
Orbinskin per-
heestä

8

Venäjältä löyty-
neiden Orbins-
kien vaiheisiin
jatkoa

11

Muistoissamme
Nils Lindgren

Pääkirjoitus

Joulu on jälleen tulossa ja puuhaa riittää varmaan itse kullakin. Itse taisin hankkia joululahjoja jo lokakuussa, että ennen joulua voisi rauhoittua nauttimaan myös adventtiajasta. Toki ajatukset ovat suuntautuneet jo kovasti ensi kesän Krakovan matkaan. Pimeä talvenaika menee paremmin, kun on jotain mukavaa, mitä odottaa tulevaisuudessa.

Matkalle lähtijöihin ollaan yhteydessä vielä erikseen, mutta lehdessä on lisätietoja Krakovasta ja tulevasta matkastamme vielä kaikille yhteisesti. Sukuseuran seuraava kokous pidetään Krakovassa eli kotimaassa emme ensi kesänä järjestä sukukokousta. Olisi oikein mukava nähdä teitä yhteisellä matkalla esi-isien Puolaan.

Marleena Ansion runon sanoin toivotan piparintuoksuista ja lämmintä joulunaikaa!

Kun joulunaika koittaa, se työstä kiireen voittaa, muuttuu polku ja taivallus siinä tieksi kristallikiteiden. Muuttuu askelten kulku keveiksi, kuin askeleet enkelien.

Me saamme nyt kulkea aurinkotiellä, ei surua, murhetta ole siellä, sillä Rakkaus nyt yllemme loistaa.

Merja Kohvakka
hallituksen puheenjohtaja

vanha Verkahalli, jossa myydään nykyisin käsityötuotteita, koruja ja matkamuistoja. Torin yhdellä kulmalla sijaitsee Pyhän Marian Basilika, joka on peräisin 1100-luvulta ja jonka tornista soitetaan joka täysi tunti trumpettifanfaari neljään ilmansuuntaan. Tarun mukaan soittaja ammuttiin 1200-luvulla, kun hän soitollaan varoitti hyökkäävästä vihollisesta. Kaupunki kuitenkin pelastui. Tämän muistoksi fanfaari aina jätetään kesken.

Juutalaisten 1300-luvulta lähtien asuttama Kazimierzin kaupunginosa on ränsistynyt mutta mielenkiintoinen. Ennen toista maailmansotaa kaupungissa oli suuri juutalaisyhteisö. Nykyisin heitä on vain joitakin satoja.

Florian-katu on täynnä ravintoloita, taidegallerioita, kauppoja, katusoittajia ja sitä on hauska kuljeskella. Katu päättyy kaupunginmuurin vanhimpaan ns. Florianin porttiin ja sen läpi vie Kuninkaan tie Wawelin linnan kukkulalle.

Wawelin kukkulan tärkeimmät rakennukset ovat kuninkaanlinna ja katedraali. Linnassa on lukuisia eri osastoja, joista kuuluisimmat ovat Vaasa-huoneisto, aarrekammio, jossa on myös haarmiskoja ja aseita, muotokuvanäyttely, flaamilaisten gobeliinien kokoelma jne. Wawelin kukkulan alla sijaitsevilla luolissa muinoin asustellut lohikäärme on Krakovan symboli.

Auschwitz-Birkenaun keskitysleirimuseo

Toisen maailmansodan aikainen natsien tuhoamisleiri sijaitsee tunnin ajomatkan päässä Krakovasta Oswiezin kaupungin liepeillä. Kesäkuun 1941 ja tammikuun 1945 välisenä aikana yli miljoona miestä, naista ja lasta kuoli joko välittömästi tapettuna

tai epäinhimilliseen pakkotyöhön, aliravitsemukseen ja tauteihin tuomituna Auschwitz-Birkenaun leireillä. Auschwitzissa on tähän mennessä käynyt yli 25 miljoonaa turistia ihmettelemässä ihmisen pohjatonta julmuutta ja kunnioittamassa menetyneiden muistoa. Kokemus on järkyttävyydestään huolimatta erittäin suositeltava.

Wieliczkan suolakaiivokset

Eräs ranskalainen matkamies havaitsi jo 1700-luvulla, että Krakovan lähellä sijaitsevat Wieliczkan suolakaiivokset eivät jää mahtavuudessaan juuri jälkeen Egyptin pyramideista. Hänen jälkeensä ovat lukuisat kruunupäät, kuuluisuudet ja miljoonat tavalliset turistit huomanneet saman asian. Maanalaiset käytävät, joita on noin kaksisataa kilometriä, labyrintit, luolastot ja sinivihreänä hohtava ihmeellinen suolajärvi sekä upea katedraali, joissa on suolasta tehtyjä veistoksia ja kristallikruunuja, ovat tämän 900-vuotiaan kaivoksen erityispiirteitä. Nykyisin suolakaiivoksille tehtävä opaskierros kestää kolmi-tuntia ja johdattaa kävijät kaivoksen vanhimpaan osaan sekä maanalaiseen museoon. Kierros alkaa 64 metrin syvyydestä ja päättyy 135 metrin syvyyteen. Vieläkin syvem-mällä, noin 210 metrissä on suolahoi-toja allergisille ja astmaatikoidelle antava kylpylä. Suurimmissa maanalaisissa luolissa järjestetään toisinaan konsertteja, sillä akustiikka on erinomainen. Wieliczassa on vain noin +15 asteen lämpötila ympäri vuoden.

Näihin kiinnostaviin kohteisiin tutustumme sukuseuran ensikesäisellä Krakovan-matkalla 8.-11.6.2006. ■

*Orbinskin sukuseuran hallitus
toivottaa kaikille Pinskiin lukijoille
Rauhallista joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2006*

Pinski

n:o 2
Joulukuu 2005
6. vuosikerta

Julkaisija

Orbinskin sukuseura ry.
c/o Merja Korolainen
Kelokuja 11 A 7
70420 Kuopio

Puhelin 040 5531475

Päätoimittaja

Merja Korolainen
merja.kohvakka@pp.inet.fi

Toimittaja ja taittaja

Katriina Orbinski
katriina.orbinski@orbinski.fi
faksi (09) 2230 1611

Painopaikka

Kirjapaino Onnela & Co

Ilmestyy kaksi kertaa vuodessa

ISSN 1457-0629

Sukuseura tiedottaa

► Puolan-matkasta

Puolan matkaa koskeviin tiedusteluihin vastaa sukuseuran puheenjohtaja Merja Korolainen, puh. 040 5531475, Kelokuja 11 A 7, 70420 Kuopio, merja.kohvakka@pp.inet.fi.

► Ilmoita aina osoitteenmuutoksesta!

Pinski lähetetään kaikille niille suvun jäsenille, joiden osoite on jäsenihteerin tiedossa. Lehden tilaaminen ei maksa mitään. Pyydämme ilmoittamaan yhteystietojen muutoksista jäsenihteeri Tarja Väänäselle, puh. 0500 885586, osoite Villentie 4, 51900 Juva, tarja.vaananen@saunalahti.fi.

► Kirjoitukset ja valokuvat edelleen tervetulleita

Pinski julkaisee mielellään suvun jäsenten kirjoituksia, valokuvia ja perhetapahtumailmoituksia. Artikkelit

voivat käsitellä kaikkea suvun jäsenten elämänpiiriin liittyvää.

► Onko jäsenmaksusi tai Puolan matkan etumaksu maksettu?

Kaikissa maksuasioissa kannattaa olla yhteydessä sukuseuran rahastonhoitaja Viljo Sopaseen, puh. 050 4919276, Kuoppamäentie 46, 58920 Rantasalmi

► Henkilötietojen kerääminen jatkuu

Tietoja suvun jäsenistä otetaan jatkuvasti ylös. Erityisesti olemme kiinnostuneita kaikesta muistitiedosta koskien vanhaa aikaa ja jo edesmenneitä suvun jäseniä, mutta myös tällä hetkellä elävien tietojen päivitystä tehdään. Jossain hamassa tulevaisuudessa siintää myös sukukirjan toisen osan valmistuminen. Sitä varten tarvitaan myös sinun osallistumistasi! Ota yhteys tämän lehden toimitukseen. ■

Syntynyt

Kustaa Orbinskin sukuhaaraan (taulu 81) on syntynyt Felix Viljami Ruohoaho Kuopiossa 7.9.2004. Felixin isosisko Anni Elna Maria Ruohoaho syntyi 20.4.1996. Vanhemmat Ulla-Maija Ruohoaho ja Kari Kajasto

Perukirja kertoo kornetti Albrecht Johan Orbinskin perheen elämästä

Sukuseura teetti äskettäin vanhojen käsialojen tuntija Ritva Tattarilla puhtaaksikirjoitustyön perukirjasta, joka on sukumme kannalta varsin mielenkiintoinen ja jonka sukututkija Seppo Kääriäinen löysi jostain arkiston kätkeistä. Esi-isämme, kornetti Albrecht Johan Orbinskin (kutsumme häntä tässä jälleen tutulla nimellä AJO IV kuten sukukirjassakin, ks. taulu n:o 6) ensimmäinen vaimo Catharina Palm kuoli 12. joulukuuta 1749. Seuraavan maaliskuun 22. päivänä listattiin perheen omaisuus tähän kuudentoista sivun mittaiseen asiakirjaan, joka on vanhoja käsialoja taitamattomien joitakin yksittäisiä sanoja lukuunottamatta mahdoton lukea. Katriina Orbinski selostaa seuraavassa, mitä tietoja perukirjasta paljastui.

Ennen Catharina Palmin kuolemaa pariskunta oli ehtinyt olla naimisissa lähes 21 vuotta ja saada viisi lasta, joista yksi, Simon-poika, oli kuollut vauvana. ”Jalossyntyinen” (Wälädla) Catharina oli kuollessaan 43-vuotias ja ”Jalossyntyinen” AJO IV vaimoan ilmeisesti pari vuotta vanhempi. Avioliitto oli solmittu Lappeenrannassa vuonna 1729 ja siihen oli mahtunut valtakunnan kannalta vaikeita ja myrskyisiä aikoja. Pikkuvihan ensimmäisessä venäläisten tekemässä hyökkäyksessä vuonna 1741 perhe menetti dramaattisesti koko omaisuutensa, kun AJO IV:n virkatalo Karvalan puustelli rajapitäjä Säkijärvellä poltettiin. Tällöin perhe muutti asumaan Rantasalmelle, jossa nuorin tytär syntyi viisi vuotta myöhemmin.

Äidin perukirjaa kirjoitettaessa Hedvig Christina oli kuudentoista, Laurentz eli Lars kolmentoista, Elisabeth Maria yhdeksän ja Catha-

rina kuuden vanha. Perukirjan alussa selvitellään lasten edunvalvojan valintaa. Alunperin tässä ominaisuudessa olisi pitänyt olla Catharina Palmin sukulaismiehistä ”Jalossyntyisen Herra Kapteeni Otto Carl Furumarckin”, joka oli ”Rouva Kornettskan sisaruksenlapsen mies”. Furumarck oli kuitenkin estynyt saapumasta. Samoin kävi niin muodoin ”Jalossyntyisen Herra Carl Brusinin”, joka sairastui. Lopulta tehtävään valikoituivat rouva kornettskan sukulaisten joukosta ”Miehekäs ja Jalo Väapeli, Herra Carl Hindrich Eschner sekä Triviaalikoulun Korkeastioppinut Kollega Herra Hindrich Printz”.

Orbinskin suvun kohtalo Isovihan jälkeen

Omaisuusluettelosta käy ilmi monenlaisia asioita. AJO IV:llä ei ollut ainakaan tässä vaiheessa kiinteistöomaisuutta. Upseeristollahan oli käytössään virkatalot, joiden tuotto muodosti osan heidän palkastaan.

Monilla upseereilla oli toki virkatalon ohessa omakin kiinteistö, mutta AJO IV:n elämä Isovihan ja Pikkuvihan varjossa oli heitellyt hänet pois synnyinseudultaan Karjalan kannakselta. Orbinskin suku oli pahasti hajallaan, oikeastaan lähes sukupuuton partaalla. Isovihan aikana suvun naisia oli muuttanut turvaan Ruotsiin ja useimmat miehet olivat kaatuneet. Tähän lohduttomaan tilanteeseen AJO IV viittaa tavallaan itsekin perukirjan loppupuolella kohdassa ”epävarma omaisuus” selittäessään äitinsä Katarina Gyllenspångin kuolleen kaksitoista vuotta aikaisemmin 1738 Inkerinmaan Venjoella väivynsä, kirkkoherra Andreas Zetrauksen luona, joka oli siis AJO IV:n sisaren Anna Katarina Orbinskin mies. (Vastoin joitakin kirjallisuudessa esitettyjä väitteitä olemme esittäneet sukukirjassakin, että AJO IV oli nimenomaan Katarina Gyllenspångin poika, mutta lähteenämme ovat olleet silloin pelkät Kansallisarkistossa säilytettävät July Ramsayn muistiinpanot. On ilahduttavaa lukea nyt sama tieto AJO IV:n omakätisellä nimikirjoituksella varustettuna.) Lisäksi AJO IV antaa perukirjassa ymmärtää, ettei hän ollut saanut äidinperintöään ja ilmeisesti koko asia oli jollain tavalla edelleen vuonna 1750 auki.

Talonväki, palkolliset ja eläimet

AJO IV:n ja Catharina Palmén virkatalossa asui perheen lisäksi torppareita ja palvelusväkeä: kaksi renkiä, pari kolme piikaa ja paimen-tyttö. Lars-poikaa varten oli lisäksi palkattu kotiopettaja, informaattori Lamereus. Informaattori saattoi olla varsin oppinut mutta köyhänpuoleinen nuorimies, joka tarvitsi tuloja rahoitukseen omia opintojaan tai elämistään. Hänen palkkansa näyttää olleen yli kymmenkertainen palvelusväen palkkoihin verrattuna. Perheen tyttäret opettelivat epävirallisemmin samoja asioita kuin veljensäkin.

Taloudessa oli neljä lypsylehmää, neljä lammasta, neljä emakkoa ja yksi karju, kaksi nuorta hanhea ja neljä kanaa. Eläimiä pidettiin näinollen vain omiksi tarpeiksi. Kulku- ja työvälineitä eli hevosia oli sen sijaan viisi. Itä-Suomessa oli tavallista, että talossa oli kaksi tai kolme hevosta. Länsi-Suo-

nessa ei hevosia ollut hienommissakaan taloissa kuin yksi kirkkomatkoja varten, sillä peltotyöt tehtiin härillä. Orbinskien keskivertoa suurempi hevospäärä todisti siis jonkinlaisesta varallisuudesta, hevoset kun olivat esimerkiksi lypsylehmiin verrattuna kalliita hankintoja. Kornetin oma ratsu oli ”sininen kimo” (blå Skimmell). Kimo on hevonen, jonka tummahkon värin seassa on runsaasti vaaleita karvoja. Tämä hevonen oli kornetin uuden univormun ohella rahalliselta arvoltaan perheen kallein yksittäinen omaisuus. Ruunat ja tammot olivat kukin arvoltaan vain noin neljänneksen kimon arvosta. Erikseen mainitaan Larsin ruskea ruuna, jolle ei perukirjaan tarvinnut merkitä arvoa, koska se oli 13-vuotiaan henkilökohtaista omaisuutta.

Kulkuvälineet

Rekiä perheellä kyllä oli, myös kuomureki, muttei lainkaan rattaita tai kärryjä kesäiseen kulkemiseen. Liene-

Satulavarukset koristebrodeerattuine satulaloimienneen saattoivat olla melkoisia käsityötaidon näytteitä ja hyvin arvokkaita. Pelkkä satulavarustus maksoi lähes yhtä paljon kuin kornetin kallis hevonen.

vätkö syynä niiden puuttumiseen olleet Itä-Suomen huonot tiet? Naistensatula tavaroiden joukossa sen sijaan mainitaan. Rouva kornettska ilmeisesti ratsasti matkat itse. Muista hevostarvikkeista välttämättömien riimujen, suitsien ja länkien lisäksi kannattaa mainita uusi satulavarustus koristebrodeerattuine satulaloimiseen (Eschabraque). Tällaiset saattoivat olla melkoisia käsityötaidon näytteitä ja hyvin arvokkaita. Kokonaisuuteen kuului myös pistoolikotelo ja kullatut helat. Jo pelkkä satulavarustus maksoi lähes yhtä paljon kuin kornetin kallis hevonen. Perheellä oli toinenkin satulaloimi. AJO IV ei siis säästellyt ykkösvaateparressaan, menopelissään eikä sen lisävarusteissa. Tietenkin oli ennen muuta kyse hänen viranhoidostaan, Ruotsi-Suomen armeijan maineesta ja toimintakyvystä, joten moinen rahanmeno oli ymmärrettävää. Kornetin aseina mainitaan kullattu miekka, jossa oli aito väkikapula ja tavallinen säilä, kuvetikari ruotsalaisella vyöllä, haulipyssy sekä pari messinkihelaista pistoolia.

Talvella rekimatkestajien lämmikkeenä oli vihreillä ja sinisillä kankailla päällystettyjä karhunaljavällyjä sekä lampaantaljavälly. Herrasväki kulki kylmänä vuodenaikana sisäturkeissa. Sudennahalla vuorattu ruskea takki lienee ollut kornetin. Kornettska kietoutui ehkä keltaiseen kirjosiikkipäällysteiseen turkkiin, tyttäret mahdollisesti punaiseen turkkiin, joka sisäpuolelta oli rusakon karvaa. Palvelusväellä oli käytössään lampaanahkaturkki.

Uaatus

Kaikki kangas oli tuolloin arvossaan, sillä teollista kankaanvalmistusta ei vielä ollut. Perukirjassa luetellaan tarkkaan jokainen vaatekappale lukuunottamatta alusvaatteita, jotka häveliäisyssyistä jätettiin tietenkin mainitsematta. Catharina-rouvan 16 vuotta aikaisemmin hankittu musta pitkä silkkihame oli edelleen huomattavan arvokas omaisuus, samoin hänen punasilkinen juhlapukunsa, jonka mainittiin olevan seitsemän vuotta vanha. Uusia vaatteita ei siis

jatkuu seuraavalla sivulla

Ennen luoja i contant — 93. 24. 1093. 24.

Kornetten pui Lou muona Catharina
5. hob pui Ruusson Pynkiopankkuri
ut des Annisjoki Loujune. Enn
y nyrsson Lou on uplindan. Enn
s ynnelutun Puy hui minn
ntan. ant un gatan Enn, pntum
hau Puy ruyot uttu un. Pout
no pui unyon nyrwain nittan pinn
t, uel Lou on nyrwain nittan pinn.

Inventari o Suomessa 7003. 21.

invenitijä ugarant Puy un Loujune
tario un uelut un un nittan pinn
n un un Puy un nittan pinn
littan pinn. Pout un nittan pinn
— Jan 23. Martii 1750. A. J. Orvinski

niin vain hankittu hetken mielijoh-
teesta eikä joka sesonkiin. Listalla on
myös vanha pönkkähame. Kornettska
piti ilmeisesti iloisista väreistä, sillä
kesätakkina hänellä oli punainen
kirjosilkkinuttu. Ykkösvaateparteen
lienee kuulunut myös musta sametti-
päähine, jollaiset rouvalla oli olemassa
sekä hunnulla että ilman. Tyttären
päivittäisessä käytössä oli puolestaan
nauhoilla solmittavia myssyjä. Pella-
vaisia päähineitä oli naisväelle joka
lähtöön, hienompia juhlaan ja tavalli-
sia arkikäyttöön. Pitovaatteita olivat
myös puuvillahameet, puuvillaiset
päällysnutut, pellavahameet, raidalli-
nen esiliina, puuvillaiset yönutut ja
niin edelleen.

Kornetin koreaan univormuun

kuuluvassa hatussa oli kultaiset
nauhakkeet ja kokardi. Asuun kuului
lisäksi koristeltu vyö solkineen sekä
hansikkaat. Muista miesten vaatteista
luetellaan uusi kallis sininen puku,
siniset puvun housut, jatkettu nahka-
housut, vihreä päällystakki sekä kaksi
hollantilaisesta ja kymmenen tavalli-
sesta pellavasta valmistettua paitaa.
Pellavaisia olivat myös saapasmansetit,
joita oli useita. Säämiskäkäsineet ja
kaulaliinat sekä toisaalta matkamyssy
ja lapaset mainitaan erikseen.

Kengistä mukaan ovat päässeet
vain melko arvokkaat englantilaisesta
nahasta valmistetut saappaat sekä
haljasnahkaiset saappaat, jotka eivät
nekään olleet aivan halvat. Haljas-
nahka oli karkeata härännahkaa, joka

kapuloitiin pehmeäksi ja värjättiin
mustaksi. Lisäksi perukirjassa luetel-
laan kaksi paria punaisia tohveleita.

Huonekalut ja kodin tarvikkeet

Öitä ei kornetin talossa ainakaan
herrasväki itse nukkunut oljilla, vaan
patjat olivat hanhenhöyhentäyhteisiä ja
tyynyt untuvaa. Lakanat olivat
pellavaisia, sängynpeitteet puuvillaa tai
pellavaa. Peite oli niinsanottu ”Wäst-
götatäcke”, keltainen Hallandissa
kudottu täkänätyylinen peite, joita
länsigöötanmaalaiset kulkukauppiaat
myivät. Sänky oli ajan tavan mukaan
päästävedettävä, jolloin päivisin säästy
huoneessa tilaa.

Huonekalumäärä tuntuu nykyajan
ihmisestä niukalta, sillä vain pari

pöytää, penkkiä ja tuolia mainitaan. Voi tietenkin olla, että vajaat kymmenen vuotta aikaisemmin tapahtunut irtaimiston tulipalokin vaikutti asiaan. Ruokapöytä oli muodoltaan soikea. Sen päällä pidettiin pellavaisia pöytäliinoja, kamaripalttinoita, toimikasta ja reivasta. Myös lautasliinoja oli lukuisia. Peilistä oli haljennut pala. Pääosan kalusteluettelossa vievät erilaiset säilytyskalusteet: erikokoiset mäntyarkut, jotka oli raudoitettu enemmän ja vähemmän arvokkaasti – jokin raudoitettu vaatearkku oli myös päällystetty haljasnahalla – koruille ja naisten hienommille alusvaatteille tarkoitettu rasia (Natt låda), vaatearkut, pieni matka-arkku, eväslaukku, pienet kirjahyllyt ja alkoholin säilytykseen tarkoitettu laatikko (Flask Foder).

Taloudessa oli lisäksi mm. rukki, käsimyly, leimattu puntari, puolikas nuotta, viisi särkiverkkoa, erilaisia sihtejä, tuohesta punottu maitokori, juomanpanosammioita, maitohinkkejä, taikinakaukalo, paloviinanassakoita, erilaisia saksia, viikatteita, sirppejä ja kirveitä. Syvät ja matalat lautaset, teepannu ja liemikulho olivat tinaa, toinen teekattila ja kentäkattila kuparia, sokeri- ja teerasiat, suppilot, kakkulapio ja mitta-astiat läkkipeltiä, maitokannu ja teekupit posliinia ja keittoastiat, padat ja pannut rautaa.

Arvotavarat

Arvokkaimpia ruokailuvälineitä olivat tietenkin hopealusikat, joiden arvo mitattiin painon mukaan. Hopealusikoita oli kuusi ja niissä olivat pariskunnan nimikirjaimet A.I.O.C.P. (Albrecht Johan Orbinski Catharina Palm). Hopealusikoitakin arvokkaampia olivat kullattu hopeinen kenttäpikari samoin nimikirjaimin ja toinen kullattu kupponen tai pikari. Viehättävä ja ylellinen yksityiskohta oli kullattu hopearasia, jossa pidettiin hajuveteen kostutettua sientä tai hajusuolaa (Svamp dosa).

Vanhimman tyttären Hedvig Christinan kummilusikka mainitaan myös tavaraluettelossa, tosin sillekään ei ilmoiteta arvoa, koska se on tyttären omaisuutta. Hedvig oli syntynyt kaikesta päätellen vuonna 1734, mutta kummilusikassa oli kaiverrossa A.S.K. ja vuosiluku 1731. Koska meillä ei ole käytettävissä Säckijärvellä syntyneen

Hedvigin syntymä- tai kummitietoja, jää kummin henkilöllisyys vain arvailuksi. Voisi kuitenkin olettaa, että A.S.K. ovat kummin omat nimikirjaimet, sillä ainakaan Hedvigiin kaiverukset eivät tunnu viittaavan.

Kultaa ovat kuusi sormusta, joiden arvo on sekin sidoksissa painoon, korvarenkaat sekä kuusi hienokultakolikkoa. Näiden paino oli noin kolme ja puoli grammaa kunkin ja niitä leimattiin Ruotsissa vv. 1654-1868.

Kuten sukukirjasta tiedämme, oli edellämäinittu pieni matka-arkku käytössä ainakin silloin, kun AJO IV matkusti Turkuun hoitamaan virka-asioitaan vuonna 1743. Catharina Palmin sisaren Marian mies Didrik Kepplerus sai sinä vuonna Turun raatimiehen valtuudet. On toki hyvin mahdollista, että ainakin rouva kornettska matkusti mukana tapamaan sisartaan. Perukirjasta käy lisäksi ilmi, että Tukhomasta oli vuonna 1743 ostettu kahden leiviskän eli 17 kilon painosta kuparikolikoita. Tämä panee arvailemaan, olisiko matka ehkä silloin jatkunutkin Turusta Tukholmaan.

Kirjat

Koska kalusteluettelossa mainittiin pienet kirjahyllyt, herää kysymys, mitä niissä pidettiin. Perheellä oli vanha Henrik Keyserin Raamattu, Johan Arendtin Postilla sekä virsi- ja rukouskirjat, joiden mainitaan olleen lasten hyödyllisessä käytössä. Vanha Raamattu lienee ollut ns. Kaarle XII:n Raamattu, jota painettiin 1700-luvun alkuvuosina. Postilla taas on hartauskirjallisuutta, jossa on kirkkovuoden jokaiselle pyhälle oma käsiteltävä aiheensa vaikapa kotona ääneen luettavassa saarnamaisessa muodossa.

Ruokavarastot

Hengen ravintoa siis löytyi, samoin toki ruumiin. Ruista oli maaliskuulla varastossa kaksitoista tynnyriä, ohraa neljä, vehnää yksi, herneitä ja papuja 3/4 tynnyrillistä, suolaa yksi tynnyri. Ruis näyttölee merkittävää osaa sekä Suomen silloisena pääviljana että myöskin laskennallisesti. Jos haluamme edes yrittää arvioida 1700-luvun puolivälin hintatasoa ja verrata sitä nykyiseen, mikä on monestakin syystä varsin vaikeata, olisi syytä käyttää vertailuyksikkönä nimen-

omaan ruistynnyrin hintaa. Esimerkiksi Hämeessä vuoden 1747 markkinataksan (Markgångstaxa) mukaan valtion ruistynnyrille määräämä hinta oli kolme hopeatalaria. Nyrkkisäännön mukaan yksi mies kulutti vuodessa kolme tynnyriä ruista; yhden leipään, toisen puuroon ja kolmannen viinaan. Rukiin kulutus oli siis yhdeksän hopeatalaria vuodessa henkeä kohden. Melko hurjalta ajatukselta tuntuu, että kun AJO IV sonnustautui uuteen univormuunsa ja nousi ratsunsa selkään, oli miehen ja hevosen varustuskokonaisuuteen aseineen kaikki- neen uponnut tuhatkunta talaria eli noin sadan miehen vuosittain syömän rukiin hinta.

Rengin vuosipalkka Orbinskin taloudessa oli kaksikymmentä hopeatalaria, piian kaksitoista. Lisäksi palvelusväki sai isäntäperheessä täyden yölopidon sekä jonkinlaisen vaatemäärärahan. Mainitut vuosipalkat olivat siis todella henkilökohtaisiin menoihin tarkoitettuja taskurahoja. Kukin piika tai renki joko säästi tai tuhlassi ne luonteensa ja tarpeensa mukaan.

Yhteenveto

Tässäkin perukirjassa rahayksikkö vaihtuu kesken kaiken. Alkupuolen tavaroiden arvot ilmoitetaan kuparissa, loppupuolella taas käytetään hopeaa. Kupariraha oli tuohon aikaan menettänyt jonkin verran arvoaan. Vaihtuvat rahayksiköt tekevät kaikenlaisen vertailun hankalaksi. Lisäksi täytyy tulkittaessa muistaa, että perukirjoissa useita tavaroita väitetään oman edun nimissä turhankin vanhoiksi tai arvottomiksi.

AJO IV:n ja Catharina Palmin perhe eli tuon ajan säätyläisille tyypillistä ja moniin kanssaihmiinsä verrattuna mukavaa elämää. Taloudessa käytettiin hienoja tavaroita, joita ei talonpojilla ollut. Toisaalta mistään ylen rikkaasta perheestä ei ollut kysymys, sillä oma kartano puuttui. Orbinskin suku joutui jo 1700-luvun alussa kärsimään naapurimaa Venäjän laajentumispyrkimyksistä. Historia kertautuu tässäkin: nämä ”Karjalan evakot” aloittivat 1740-luvulla elämänsä maan läntisemmissä osissa uudelleen lähes tyhjästä ja näyttävät onnistuneen siinä taloudellisesti varsin hyvin. ■

Venäjältä löytyneitä Orbinskeja, osa 3

Esteitä Barbara Orbinskin tiellä neuvostoherruudesta natsiherruuteen

Vuorossa on kolmas osa sukututkija Keijo Alhomäen tutkinusraportista, joka koskee Suomesta Venäjälle muuttaneita Orbinskeja. Edellisellä kerralla tutustimme jo Barbara Orbinskin ja hänen pienen poikansa vaiheisiin maailmansotien vaikeina vuosina.

Kirjoitussarjani osissa 1 ja 2 Pinskiin edellisissä numeroissa (2/2004 ja 1/2005) kerroin suomalaisen Robert Wilhelm Orbinskin (1801-63) todennäköisistä jälkeläisistä Viktor Orbinskista, Barbara Perschkestä (o.s. Orbinski) ja Andreas Perschkestä. Viktor, jonka uskon olevan Robert Wilhelm in pojanpoika, syntyi 1861 Odessassa. Viktorin tytär Barbara syntyi 1895 Kishla-Salijejan kylässä Venäjään kuuluneen Bessarabian pohjoisosassa. Barbara meni vallankumousvuonna 1917 Pietarissa naimisiin saksalaissukuisen Boris Perschken kanssa. Boris katosi sodassa 1918, mutta Barbara synnytti heidän ainoan lapsensa Andreaksen 4.2.1919 Ylä-Laukaassa eli Lugassa Pietarin eteläpuolella.

Barbara ja Andreas pääsivät jossain vaiheessa - mahdollisesti jo syksyllä 1919 - pois Neuvosto-Venäjältä ja asettuivat Barbaran synnyinseudulle Bessarabiaan, joka oli kuulunut Romaniaan vuodesta 1918. Neuvostoliitto ja Saksa sopivat 1939, että Bessarabia kuuluu Neuvostoliiton etupiiriin ja että Neuvostoliiton etupiiriin kuuluvien alueiden saksalai-

set saavat halutessaan muuttaa Saksaan. Kun Neuvostoliitto oli valloittanut Bessarabian 1940, myös Barbara ja Andreas ilmoittautuivat halukkaiksi muuttamaan Saksaan.

Lupasin osassa 1, että kirjoitussarjani jää kaksiosaiseksi. Osassa 2 lupasin, että se jää kolmiosaiseksi. Nyt en enää lupaa muuta kuin sen, että sarjani varmasti loppuu joskus. Yritän vielä hankkia lisätietoja Barbarasta, Andreaksesta ja muistakin kirjoitussarjani henkilöistä.

Tietoja internet-lähteistäni

Kirjoitussarjani osien 1 ja 2 tiedot Viktorista, Barbarasta, Boriksesta ja Andreaksesta löytyivät lähteestä 8 (toiseksi viimeinen perhe). Nyt olen löytänyt Boriksesta ja Barbarasta uuden, joskin iältään vanhemman tietolähteen, lähteen 3. Sekä lähde 8 että lähde 3 ovat internet-sivuja, jotka on julkaissut digitaalikirjasto Odesa eli Odessa Digital Library. Tätä kirjastoa ylläpitää USA:ssa Pohjois-Dakotan Bismarckissa toimiva Venäjän saksalaisten perinneyhdistys GRHS (Germans from Russia Heritage Society) (ks. lähde 6).

En tiedä varmuudella, miksi kirjasto

on nimetty juuri Odessaksi, mutta myös Odessassa on ilmeisesti asunut paljon saksalaisia. Se, että Odessassa syntynyt Viktor Orbinski löytyy Odessan kaupungin mukaan nime-
 tyn digitaalikirjaston sivuilta, on pelkkä sattuma. Se, että Barbara ja Andreas löytyvät tämän amerikkalaisen digitaalikirjaston sivuilta, ei millään tavoin osoita, että he olisivat päätyneet Amerikkaan, mutta ei sulje sitä pois-
 kaan.

GRHS on saanut haltuunsa Saksan kansallisarkistosta Koblenzista 19 mikrofilmiä, jotka sisältävät tietoja Neuvostoliiton valtaamasta Bessarabiasta Saksaan muuttaneista tai ainakin pyrkineistä saksalaisista ja saksalaisiksi ilmoittautuneista. Lähteen 8 tiedot on saatu viimeisestä mikrofilmirullasta n:o 19. Tässä rullassa ovat aak-
 kosjärjestyksessä viimeisinä olevat Bessarabian saksalaisten asuinpaikkakunnat ja niiden jälkeen ”muut Bessarabian kaupungit/kylät”, joita ei ole lainkaan nimetty. (Ks. lähteet 2 ja 7).

Rullan 19 tarkempuna koodina on R57neu(1468-1475) (lähde 2). Kaik-

kien lähteessä 8 olevien tietojen alkulähteeksi on merkitty R57neu/1475. Tällä koodilla merkitty filmin 19 osa on siis vihoviimeinen Bessarabian saksalaisia koskeva lähde. Se käsittää juuri nuo muut kaupungit ja kylät. Tästä syystä lähteen 8 otsikossa puhutaan ”sekalaisista” (Misc = Miscellaneous) Bessarabian kylistä.

Toisin kuin lähteessä 8 ovat tiedot nyt löytämässäni lähteessä 3 aakkosjärjestyksessä perheen päämiehen mukaan. Lähteessä 3 Boris Perschken sukunimi on kuitenkin muodossa Gersehke. Näin ollen tiedot Boriksesta ja Barbarasta löytyvät nimen Gersehke mukaisesta paikasta, ellei virhettä ole tätä luottaessa korjattu. Epäilen näet nimen Gersehke olevan virheellinen ja nimen Perschke oikea tulkinta saksalaisen viranomaisen tai itsensä Barbaran käsialasta. Tiedot Perschkeistä on saatu lähteeseen 3 samalta rullalta n:o 19 kuin lähteeseen 8. Kummassakin lähteessä tarkempuna koodina on R57neu/1475. Molempien lähteiden tiedot Perschkeistä on saatu melkoisella varmuudella samalta kohtaa filmiä.

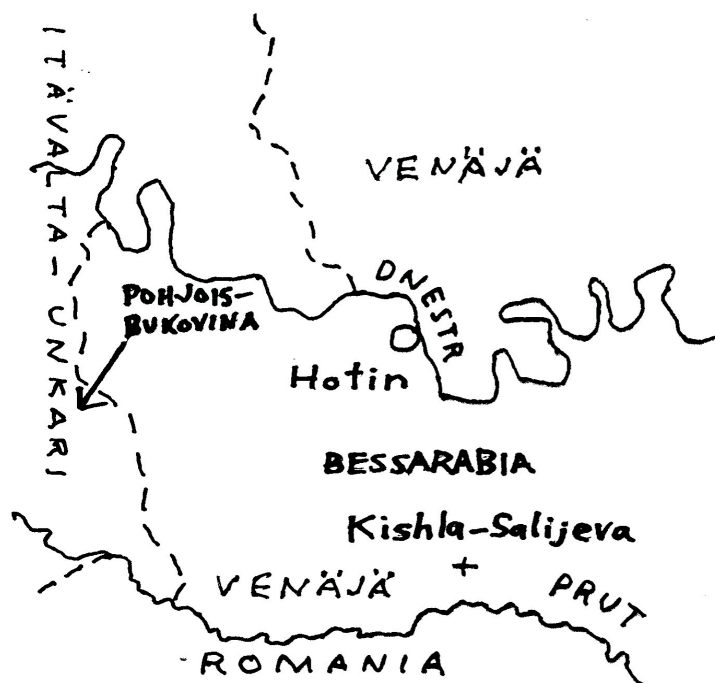
Barbara oli ortodoksi

Jos joku on lukenut kirjoitussarjani osan 1, hän saattaa muistaa, kuinka spekuloin siinä pitkään ja hartaasti, mistä lähtien Barbara oli kuulunut saksalaiseen seurakuntaan. Spekulointi johtui oletuksesta, että yksi peruste sille, miksi Barbara ja Andreas ilmoit-
 tautuivat saksalaisiksi, oli saksalaiseen seurakuntaan kuuluminen. Päädyin siihen tulokseen, että Barbara oli kuulunut saksalaiseen seurakuntaan viimeistään siitä lähtien, kun hän meni naimisiin Baltian saksalaista sukua olevan Boris Perschken kanssa.

Ainoa lähteen 3 antama uusi tieto on se, että Barbara oli 1940 ortodoksi. Todennäköisesti hän on ollut ortodoksi koko ikänsä. Vaikka hän olisi välillä kuulunutkin saksalaiseen seurakuntaan, hänet on mitä luultavimmin kastettu lapsena ortodoksiksi. Tiedosani ei ole, missä Bessarabian pohjoisin saksalainen seurakunta toimi 1895, mutta luultavasti se oli kaukana Kishla-Salijevasta.

Kishla-Salijeva kuului tsaarin aikana Hotinin kihlakuntaan eli ujestiin,

Kartassa esiintyy joitakin kirjoitussarjassa mainittuja paikannimiä. Valtioiden rajat on merkitty katkoviivalla niissä kohdissa, joissa ne eivät seuraa Dnestri- tai Prut-jokea. Rajat ja valtioiden nimet kuvaavat tilannetta, joka vallitsi Barbaran syntymän aikoihin 1895 ja ensimmäiseen maailmansotaan saakka.

jatkuu seuraavalla sivulla

joka oli Bessarabian pohjoisin ujesti. Hotinin ujestin väestöstä oli 1897 - siis kaksi vuotta Barbaran syntymän jälkeen - ukrainalaisia 53 %, romanialaisia 24 %, juutalaisia 16 %, venäläisiä 6 % ja saksalaisia vain 0.2 % (ks. lähde 1, s. 42-45). Kishla-Salijeva kuului vuodelta 1907 olevan kartan mukaan siihen osaan Bessarabian maaseutua, jossa enemmistö väestöstä oli ukrainalaisia (lähde 1, karttaliite). Tsaarin Venäjän ukrainalaiset olivat yhtä ortodoksia kuin itse venäläiset, mutta niin olivat sekä Romanian että Venäjän romanialaisetkin.

Johtopäätöstä, että Barbara on lapsena kastettu ortodoksiksi, puoltavat myös hänen vanhempiensa nimet. Barbaran äidin Pulherijan sukunimi Druganov ei ole ainakaan saksalaista alkuperää. Barbaran isän Viktorin sukunimen Orbinski alkuperän tiedämme. Orbinskin sukukirjasta tuttu Robert Vasiljevitch Orbinski oli ilmeisesti ortodoksi, vaikka hänen todennäköinen isänsä Robert Wilhelm oli luterilainen. Jos Viktorin äiti, siis Robert Vasiljevitchin puoliso, olisi ollut saksalainen, hänen nimensä olisi ehkä mainittu lähteessä 8.

Barbaran vanhempien etunimiä esiintyy kyllä Saksassakin, mutta ne ovat siellä harvinaisempia kuin Venäjällä ja Ukrainassa. (Ukrainan taannoisissa presidentinvaaleissa oli vastakkain kaksi Viktoria! Se, että Barbaran äidin etunimi on kirjoitettu lähteessä 8 saksalaisessa muodossa Pulcheria, ei todista, että hän olisi saksalainen. Pulcheria-muoto johtunee pelkästään siitä, että alkuperäislähde on saksankielinen asiakirja. Sen sijaan se, että Barbaran isän etunimeä ei ole kirjoitettu saksalaisessa muodossa Viktor vaan muodossa Wiktor, tukee oletusta, että Barbaran isä oli venäläinen tai ukrainalainen, sillä saksalaiset kirjoittavat venäläiset ja ukrainalaiset v-kirjaimet w-kirjaimiksi.)

Barbara on ehkä saanut kasteessa nimen Varvara, joka on venäläinen ja ukrainalainen muoto Barbarasta. (Barbara muuten tarkoittaa naispuolista barbaaria!) Barbaran tyttönimi on ollut maskuliinisen Orbinski-nimen feminiinimuoto: venäläinen Orbinskaja tai ukrainalainen (ja puolalainen) Orbinska. Mahdollista on sekin, että

Barbaran poika Andreas on saanut kasteessa nimen Andrei.

Missä päin Bessarabiaa Barbara asui 1940?

Osassa 2 totesin Barbaran asettuneen Neuvosto-Venäjältä pääsyänsä jälkeen Bessarabiaan siksi, että se on hänen synnyinseutuaan. Tämä ei vielä takaa sitä, että hän on asettunut synnyinkyläänsä Kishla-Salijevaan tai yleensäkin Bessarabian pohjoisosaan.

Se, että Boris Perschken perhe löytyy vihoviimeisestä Bessarabiaa koskevasta mikrofilmlähteestä ja on mahdollisesti siinäkin toiseksi viimeisenä (niin kuin se on tuohon filmiin perustuvassa lähteessä 8), osoittanee, että perheen elossa olevat jäsenet Barbara ja Andreas ovat asuneet 1940 alueella, jolla on ollut hyvin vähän saksalaisia. Bessarabian pohjoisosa oli juuri sellainen alue Barbaran syntymän aikoihin. Tilanne on tuskin muuttunut vuoteen 1940 mennessä. On siis mahdollista, että Barbara ei ole ollut kovin paljon tekemisissä saksalaisten kanssa leskeksi jäätyään.

Saksalaisten maastamuton valmistelut

Hitlerin-Stalinin salaisen etupiirisopimuksen antamin "valtuuksin" Neuvostoliitto valloitti kesäkuun lopulla

Kutsuissa ilmoitettiin, että alueiden saksalaiset asukkaat pääsisivät muuttamaan Saksaan. Halukkaiden oli osoitettava saksalainen syntyperänsä.

1940 Romanialta Bessarabian ja Pohjois-Bukovinan. Pohjois-Bukovinan alue alkaa siitä, mihin Bessarabia luoteessa Dnestr- ja Prut-jokien välissä päättyy. Pohjois-Bukovinan väestön enemmistö oli ukrainalaista, mutta alue ei koskaan kuulunut tsaarin Venäjään lyhyitä miehitysaikoja lukuun ottamatta.

24.7.1940 alkaneiden neuvottelujen jälkeen päästiin Moskovassa 5.9.1940 sopimukseen Bessarabian ja Pohjois-Bukovinan saksalaisten maastamuton järjestelyistä. Muodostettiin saksalais-neuvostoliittolainen sekakomissio. Sen tehtävänä oli mm. todeta se, että muuttohalukkaat olivat todella saksalaisia, rekisteröidä heidät ja panna alkuun heidän kuljettamisensa Saksaan. (Lähde 5, s. 64-69, 212) Sopimuksen mukaan maasta muuttamisen mahdollisuus tuli tehdä tietyiksi saksalaisväestölle ilmoituksilla paikallisissa lehdissä ja paikallisten viranomaisten toimesta. Muuttohalukkaiden tuli ilmoittautua viimeistään 5.11.1940. (Lähde 5, s. 214)

Saksa muodosti kaksi eri komennuskuntaa Bessarabian ja Pohjois-Bukovinan saksalaisten muuton järjestelyä varten. Komennuskunta n:o 1 hoiti Bessarabian lukuun ottamatta sen pohjoisosaa. Komennuskunta n:o 2 hoiti Pohjois-Bukovinan ja pohjoisen Bessarabian. (Lähde 4, s. 32-33) Barbara ja Andreas asuivat todennäköisesti komennuskunnan n:o 2 alueella. Pohjois-Bukovinassa, joka oli kuulunut Itävaltaan ensimmäiseen maailmansotaan saakka, oli paljon enemmän saksalaisia kuin Bessarabian pohjoisosassa.

Kaikkialla Bessarabiassa ja Pohjois-Bukovinassa ripustivat saksalaiseen komennuskuntaan kuuluvat ja heidän paikalliset saksalaiset avustajansa näytteille kutsuja, joissa ilmoitettiin, että alueiden saksalaiset asukkaat pääsisivät halutessaan muuttamaan Saksaan. Halukkaiden oli erityisillä ilmoittautumispaikoilla - yleensä koulurakennuksissa - ilmais-tava saksalaisille ja neuvostoviranomaisille muuttohalukkuutensa ja osoitettava saksalainen syntyperänsä. (Lähde 5, s. 71)

jatkuu sivulla 12

Muistoissamme

Isäni

Nils Arthur Lindgren

s. 2.6.1931

k. 7.6.2005

Isäni suvun syntyperä oli koko lapsuuteni ajan mysteeri, usein myös outo pilanteon kohde.

Puhuttiin venäläisistä, puolalaisista, siniverisistä ja Malmin mustalaisista. Sekavaksi asian teki myös isoisäni ruotsinkielisyys. Isoisoisäni on kuulemma tullut nuorena miehenä Venäjältä Suomeen, isoisän äiti taas Ruotsista. Mummoni puhui ja muut vitsailivat siniverisistä ja Puolan ruhtinaista. Oli siinä nuoren miehen pää sekaisin. Vasta vuosien kuluttua selvisi yhteys ”ruhtinaisiin ja siniverisiin” eivätkä jutut olleet enää vitsejä. Isoäitini Olga Amanda Lindgren, o. s. Hyötyläinen, oli Orbinskien sukua.

Isäni syntyi ja vietti nuoruutensa Helsingin Sörkassa sodan jaloissa, kuten useimmat tuon ajan pääkaupunkiseudun lapset. Isoisäni, Pappa, oli sodassa rintamalla haavoittumiseensa saakka, ja isäni eli sotavuodet äitinsä kanssa. Pappa lähetti isoäidilleni ja isälleni tiuhaan kenttäpostia, olihan isäni heidän esikoisensa. Pappa oli sotavuosina harvoin kotona, ja isäni ja

hänen veljiensä välille tuli ikäeroa viisi vuotta lasta kohden.

Isäni oli suurenmoinen tarinoiden ja juttujen kertoja. Saimme kuulla jo lapsena kertomuksia muun muassa isän sodanaikaisista nuoruusvuosista. Tarinoihin ei koskaan kyllästynyt eikä isä liioin kertomiseen: venäläisten pommituslaivueet Helsingin yllä, sotilaiden taito huijata pommikoneet tiputtamaan lastinsa mereen, juoksut pommisuojaan, palavat talot ja elokuvaesitykset ilmahälytysten välillä ja niin edelleen. Isän tarinat olivat parasta iltasatua, jännittäviä ja mielenkiintoisia, kuten se, kun Helsinkiä suojaaneet it-sotilaat tarjosivat isälle läskillä terästettyä kaurapuuroa.

Sota meni ja tuli rauhan aika. Kesälomilla isä toimi tsupparina (lähettinä) ja kuljetti lähetyksiä ympäri Helsinkiä, joko rattailla tai fillarilla.

Isäni oli myös urheilijamiehiä. Nuoruusvuosinaan hän harrasti nyrkkeilyä. Nyrkkeily loppui äitini painostuksesta päänsärkyjen vaivatessa isääni alituisen. Sitten isä vaihtoi

lajin jalkapalloon, ja pelasi kunnes nilkka kerran murtui. Hän vaihtoi jääkiekkoon, jonka parissa hän koulutti itsensä A-valmentajaksi ja toimi Matinkylän Mahdin ja Kiekko-Espoon valmentajana. Osa isäni valmentamista pelaajista pääsi NHL:ään saakka. Kiekkovalmennuksen isä lopetti 1980-luvun alussa työkiireiden takia.

Elämänkumppaninsa isä löysi Sörkan reunalta, jonne äitini vanhempien oli muuttanut evakkoon Viipurista. Naimisiin vanhempani menivät vuonna 1954 ja saivat kaksi lasta, minut tammikuussa 1956 ja sisareni Pian elokuussa 1957.

Koulutukseltaan isä oli hienomekaanikko. Ansiotyönsä hän aloitti Itävallan kaupallisen edustajan palveluksessa Espoossa, missä von Waltzelilla oli mustetäytekyyniä ja koruja valmistava tehdas. 1950- ja 1960-lukujen taitteessa isä vaihtoi alaa

jatkuu seuraavalla sivulla

jatkoa edelliseltä sivulta

ja vietti alussa pitkät ajat ulkomailla erilaisilla kursseilla.

Yrittäjäksi hän ryhtyi 1978 ja työskenteli yrityksessämme vuoden 2000 loppuun, kunnes sai sydäninfarktin ja oli vasten tahtoaan pakotettu lopettamaan ansiotyönsä ja siirtymään eläkkeelle. Eläkkeelle jääminen oli hänelle tervanjuontia, mutta sairaus ei antanut periksi eikä vaihtoehtoa ollut. Viimeiset elinvuodet menivät leikkausten ja kuntoutumisen merkeissä. Kaksi viimeistä vuotta sai isän elämänilon takaisin, kun hän pääsi jälleen liikkumaan vapaasti.

Viime kesänä isän 74-vuotissyntymäpäivä oli yksi ikimuistoisimmista minkä olemme viettäneet. Vaan elämä voi syttyä ja sammua yhtä nopeasti. Pari päivää juhlan jälkeen sai isäni vakavan aivoverenvuodon. Verenhennuslääkityksen takia ei mitään ollut enää tehtävissä. Hän nukkui pois alle kahdessa vuorokaudessa aurinkoisena kesäamuna 7. kesäkuuta kello viisi kasvot kohti Sörkkaa, mistä hän oli lähtöisin – tavalla jota hän oli itse aina toivonut, ”saappaat jalassa”.

Meille jäi isästäni kaunis muisto – hän elää kanssamme ikuisesti! ■

Lasse Lindgren

jatkoa sivulta 10

Esteitä Barbaran Saksaan pääsyn tiellä

Jokainen, jolla oli saksalainen nimi tai saksalainen isoäiti, ilmoittautui muuttohalukkaaksi (lähde 5, s. 73). Mitä etunimiä 44-vuotias Barbara ja 21-vuotias Andreas lienevät aikaisemmin käyttäneetkin, heillä oli ainakin saksalainen sukunimi Perschke.

Sekä saksalaiset että neuvostoviranomaiset olivat tarkkoja siitä, että kukaan muu kuin todella saksalainen ei tulisi hyväksytyksi Saksaan muuttavien joukkoon (lähde 5, s. 72). Saksalaisten viranomaisten osalta tämä tarkkuus perustui natsien käsitykseen saksalaisten rodullisesta paremmuudesta.

Neuvostoviranomaiset olivat erityisen tarkkoja siitä, että varsinkaan romanialaiset ja ukrainalaiset eivät päässeet lähtemään (lähde 5, s. 72). Vähintään yhtä tarkkoja kuin ukrainalaisista he olivat varmasti venäläisistä. Barbaran kohdalla tämä ei tiennyt hyvää. Vielä pahempaa Barbaran kannalta oli, jos neuvostoviranomaiset sattuiivat huomaamaan, että Barbaran mies oli kadonnut sodassa 1918 mahdollisesti taistellensa bolševikkeja vastaan ja että Barbara oli ilmeisesti paennut Neuvosto-Venäjäältä.

Saksan viranomaisille annettujen ohjeiden mukaan sai muuttajan toinen vanhempi olla ei-saksalainen (lähde 5, s. 72). Tällä perusteella Barbara ei kelvannut muuttajaksi, koska nimi Orbinski kuulosti saksalaisista viranomaisista luultavasti lähinnä ukrainalaiselta ja Barbaran äidin sukunimi Druganov venäläiseltä. Jos Barbara on tiennyt kertoa Orbinski-nimen olevan puolalainen, se ei ole auttanut asiaa, sillä natsit pitivät myös puolalaisia alempirotuisina.

Edelleen muuttajan täytyi 1) käyttää kotikielensä saksaa, 2) kasvattaa

lapsiaan saksalaisella tavalla, 3) kuulua saksalaiseen järjestöihin (lähde 5, s. 72). Lähteen 5 tekstistä ei käy ilmi, pitkö näiden kaikkien kolmen vaatimuksen täyttyä. Epäilen kuitenkin, että Barbara ja Andreas puhuivat kotonaan venäjää tai ukrainaa. Barbaralla ei itsellään ollut saksalaista kotikasvatusta eikä hän ortodoksina liene antanut sellaista myöskään Andreakelle. Tuskin he myöskään kuuluivat saksalaiseen järjestöihin, eivät ainakaan saksalaiseen seurakuntaan. Uskoakseni saksalaiseen seurakuntaan kuuluminen oli tärkeä, vaikka natsit suhtautuivat penseästi kristinuskoon. Jos seurakunta ei olisi ollut tärkeä, lähteessä 3 tuskin olisi mainittu, että Barbara oli ortodoksi.

Barbara ei luultavasti myöskään pystynyt todistamaan, vaikka olisi tiennytkin, että hänen esivanhemmistaan löytyy saksalaista ja muuta germaanista verta, kuten voi päätellä monista Orbinskin sukukirjassa ja tämän lehden aiemmissa numeroissa mainituista sukunimistä, sellaisista kuin saksalaiset Kuhlberg, Weber, Boisman, Walding, Barckhusen, Praetorius ja Scheel, vielä useammista ruotsalaisista sukunimistä ja englantilais-skottilaisesta nimestä Wright. ■

Lähteet

1. Berg, L.S.: Naselenije Bessarabii. Petrograd 1923, s. 42-45, karttaliite
2. Germans from Russia Heritage Society: 'GRHS Microfilm Holdings'. <http://grhs.com/docs/microform.html>
3. Germans from Russia Heritage Society: 'Koblenz Exodus Questionnaires for Bessarabian Index of (GRHS)'. Odessa Digital Library 1998. www.odessa3.org/collections/bess/koblenz/link/kobbess1.txt
4. Hartl, Hans: Das Schicksal des Deutschtums in Rumänien (1938-1945-1953). Beihefte zum Jahrbuch der Albertus-Universität Königsberg/Pr. XIV. Würzburg 1958, s. 31-35
5. Jachomowski, Dirk: Die Umsiedlung der Bessarabien-, Bukowina- und Dobrudschadeutschen. München 1984, s. 1-87, 128-166, 209-215
6. Liebenthal, Hans: 'About Odessa'. Odessa Digital Library 1999. www.odessa3.org/about.html
7. Wahl, Dale Lee: 'Exodus Questionnaires/Forms Index - Introduction (D. Wahl)'. Odessa Digital Library 1998. www.odessa3.org/collections/bess/koblenz/link/kobintro.txt
8. Wise, Elli: 'Misc Villages Bessarabia - a Koblenz Extraction (E. Wise)'. Odessa Digital Library 2004. www.odessa3.org/collections/bess/koblenz/link/misc.txt